

Arbetsmarknadsutskottets betänkande

1977/78: 35

med anledning av propositionen 1977/78: 172 om regionalpolitiskt stöd till företag inom gruvindustrin m. m.

Propositionen

I propositionen föreslås att riksdagen skall godkänna

dels de grunder för regionalpolitiskt stöd till företag inom gruvindustrin som efter föredragning av statsrådet Åsling (industridepartementet) förordas i propositionen,

dels vad i propositionen efter föredragning av statsrådet Wirtén (arbetsmarknadsdepartementet) förordas om tillfälligt särskilt sysselsättningsbidrag till företag inom gruvindustrin.

Näringsutskottet har yttrat sig över propositionen, NU 1977/78: 7 y, se bilaga.

Utskottet

Gruvindustrin i Sverige sysselsätter ca 15 000 personer. Industrin befinner sig sedan några år i ekonomiska svårigheter. Särskilt gäller det för järnmalmsbrytning. Problemen har sin grund i den utdragna lågkonjunkturen i världsekonomin men är också strukturellt betingade till följd av minskad konkurrenskraft hos de svenska gruvorna.

Staten har på olika sätt stött gruvhanteringen i dess svårigheter. LKAB har nyligen fått ett medelstillskott på 200 milj. kr. för att upprätthålla sysselsättningen år 1978 (prop. 1977/78: 96, NU 50, rskr 225). De flesta mellansvenska järnmalmsgruvorna ingår i det nybildade Svenskt Stål AB (SSAB). Dessa gruvors situation kommer att behandlas inom ramen för uppbyggnaden av detta nya stålföretag, i vilket staten gått in som hälftendelägare. Riksdagen har uttalat att de mellansvenska handelsstälverken så långt möjligt bör basera sin verksamhet på inhemsk malm, inhemskt skrot eller på ämnen tillverkade i landet.

Gruvindustrin omfattas inte av den regionalpolitiska stödverksamheten. Denna fråga uppmärksammades för två år sedan i en motion av herrar Jonsson i Mora (fp) och Eriksson i Arvika (fp). I betänkandet AU 1976/77: 7 s. 30, där motionen behandlades, räknade utskottet med att frågan skulle komma att behandlas inom ramen för sysselsättningsutredningens allmänna översyn av det regionalpolitiska stödet.

I propositionen anför nu att ett definitivt ställningstagande till om lokaliseringssöd skall kunna lämnas till gruvindustrin bör anstå till dess sysselsättningsutredningen redovisat sina förslag om utformningen av det regionalpolitiska stödet. Statsrådet Åsling säger att han avser att

återkomma till frågan våren 1979. Med hänsyn till gruvindustrins betydelse för många orter inom det allmänna stödområdet och gränsområdet till detta, den s. k. grå zonen, föreslås emellertid i propositionen att gruvindustrin t. v. skall jämföras med övrig industri i fråga om möjligheten att få statligt lokaliseringsstöd. Det innebär bl. a. att lokaliseringsbidrag, avskrivningslån och lokaliseringslån skall kunna lämnas till ny-, till- eller ombyggnad av lokal eller annan anläggning som är nödvändig för verksamheten. Dessutom kommer det att finnas möjlighet till lokaliseringslån och i undantagsfall avskrivningslån för maskiner och arbetsredskap. Även andra investeringar specifika för gruvindustrin, t. ex. anläggningsarbeten, föreslås efter särskild prövning kunna bli inräknade i stödunderlaget.

I propositionen betonas att lokaliseringsstöd skall lämnas endast till verksamhet som bedöms få tillfredsställande lönsamhet och medföra varaktig sysselsättning för de anställda. Avsikten är att regeringen skall avgöra ärenden som rör gruvindustrin. Det föreslås i sammanhanget inte att den ekonomiska beslutsramen för det regionalpolitiska stödet skall vidgas.

På grund av gruvindustrins svårigheter räknar man i propositionen med att antalet arbetstillfällen kommer att minska i branschen. Det finns beräkningar som tyder på en nedgång med 2 000—3 000 arbetstillfällen fram till 1980. För att skapa rådrum för erforderliga arbetsmarknadspolitiska insatser föreslår statsrådet Wirtén att tillfälligt särskilt sysselsättningsbidrag med 75 % av lönekostnaderna skall kunna lämnas till gruvföretag på samma villkor som gäller för företag inom specialstålindustrin, dvs. längst till utgången av år 1979. Till medelsbehovet för detta ändamål ämnar regeringen återkomma i samband med tilläggsbudget för nästa budgetår.

Även om det finns skäl till tveksamhet om man nu, endast några månader före det sysselsättningsutredningen beräknas avge förslag om det framtida regionalpolitiska stödet, skall ändra detta stöd anser sig utskottet kunna godta propositionen. Avgörande för utskottets ställningstagande är att gruvorna ofta, såsom framhålls i propositionen, är belägna i orter som har påtagliga sysselsättningsproblem. Till detta kommer, vilket också redovisats i propositionen, att Boliden Metall AB redovisat ett antal investeringsprojekt som företaget bedömer som lönsamma på längre sikt. Projekten finns i Norrbotten, Västerbotten och Mellansverige.

Utskottet noterar vidare att den nu föreslagna utvidgningen är en temporär åtgärd i avvaktan på ett definitivt ställningstagande nästa vår.

Utskottet godtar slutligen förslaget om ett tillfälligt särskilt sysselsättningsbidrag under nästa budgetår till företag inom gruvindustrin.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet
att riksdagen bifaller propositionen 1977/78: 172.

Stockholm den 9 maj 1978

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

EVA WINTHER

Närvarande: Eva Winther (fp), Bengt Fagerlund (s), Birger Nilsson (s),
Gördis Hörnlund (s), Allan Gustafsson (c), Erik Johansson i Simris-
hamn (s), Ingrid Ludvigsson (s), Arne Fransson (c), Pär Granstedt (c),
Frida Berglund (s), Margaretha af Ugglas (m), Anna-Greta Leijon (s)
och Eric Hägelmark (fp).

Näringsutskottets yttrande

1977/78: 7 y

över propositionen 1977/78: 172 om regionalpolitiskt stöd till företag inom gruvindustrin, m. m.

Till arbetsmarknadsutskottet

Arbetsmarknadsutskottet har berett näringsutskottet möjlighet att yttra sig över propositionen 1977/78: 172 om regionalpolitiskt stöd till företag inom gruvindustrin, m. m.

Den motion, 1977/78: 1933, som har väckts med anledning av propositionen har remitterats till näringsutskottet och behandlas i betänkandet NU 1977/78: 60.

I detta betänkande konstaterar utskottet — liksom föredragande statsrådet gör i propositionen 1977/78: 172 — att gruvindustrin f. n. möter stora problem. Näringsutskottet har inget att erinra mot att branschen får det statliga stöd som föreslås i propositionen. Utskottet förutsätter att gruvnäringens problem är föremål för fortsatt uppmärksamhet av regeringen och hänvisar i övrigt till vad som anförs i betänkandet NU 1977/78: 60 beträffande en kommission för gruvindustrin och beträffande gruvindustrins regionala betydelse.

Stockholm den 25 april 1978

På näringsutskottets vägnar

INGVAR SVANBERG

Närvarande: Ingvar Svanberg (s), Hugo Bengtsson (s), Fritz Börjesson (c), Arne Blomkvist (s), Sven Andersson i Örebro (fp), Birgitta Hambræus (c), Lilly Hansson (s), Karl-Anders Petersson (c), Ivar Högström (s), Karl-Erik Häll (s), Sivert Andersson (s), Lars Ljungberg (m) och Bertil Dahlén (fp).